

Beitebruksplaner som verktøy for fremtidsrettet forvaltning av utmarksarealene

Erfaringer fra Meråker

Bakgrunn

- Meråker fikk sin første beiteplan i 1997.

Beitenæringene i Meråker

Beiteplan for Meråker kommune

Ansvarlig kommunal sektor:	Sektor for kommunal utvikling
Planen søkes vedtatt av:	Kommunestyret
Rulleres:	Hvert 4. år
Evaluering:	Handlingsplanen evalueres hvert år

Gjeldene beiteplan – vedtatt april 2019

Beiteplan for utmarksarealene
i Meråker kommune

Arbeid med planen

- Bredt sammensatt arbeidsgruppe
  - Utmarksrådgiver og fagleder landbruk
  - Reindriften – to distrikt
  - Bufenæring ett beitelag – sau og storfe

Tok utgangspunkt i eksisterende plan

Arbeidsgruppemøter:

5 arbeidsgruppemøter

Folkemøter:

Ett folkemøte – hovedvekt på tiltaksdel

Høring

Planen ble sendt på høring

2019– 2023

Tiltaksdel/ Handlingsplan

5. Tiltaksdel/handlingsplan 2019/2023

I den følgende handlingsplanen er det oppsatt de tiltak beitenæringene skal vektlegge og arbeide med. Handlingsplanen skal evalueres hvert år for å kontrollere fremdriften og for på foreta justeringer. Beiteplanen i helhet skal rulleres i 2025.

	Tiltak	År	Kostnad	Målgruppe	Ekstern bistand	Ansvarlig
5.1	Samling av beitenæringene under samme «paraply» for å ta opp felles problemer	2019	1.000	Reinbeitedistriktene Meråker beitelag	Juridisk?	Saanti sijte, Gaske Laante og Meråker beitelag
5.2	Utarbeiding av informasjon om primærnæringene i Meråker	2019	50.000	Skole, lokalsamfunn, politikere, hytteeiere og turister	Foto Trykking og lay out. Ansvar Web	Reindriften, landbruks- organisasjonene og landbrukskontor
5.3	Informasjonstavler	2020	20.000 første år, senere 5.000 pr år	Jegere, turister hytteeiere og bygdas innbyggere	Foto Trykking og lay out	Reindriften, landbruks- organisasjonene og landbrukskontor
5.4	Rovdyr og utfordringer ovenfor beitenæringen	2019		Lokal og sentral miljø-forvaltning. Politikere	Fagkompetanse. Referanser fra andre områder	Reindriftnæringen og beitelaget
5.5	Oppfølging av kraftverksskjønn	2020			Juridisk bistand?	
5.6	Gjerdeholdet langs jernbanen, varsling om påkjørsler fra NSB	2020		Næringsutøvere Bane NOR	Juridisk bistand?	Grunneiere Reindriftnæringen Beitelag
5.7	Utmarksgjerdene i Meråker	Flere år		Landbruksnæringen Reindriftnæringen		
5.8	Registrering av slåttemyrer, slåttemarker og samiske kulturminner	Flere år	10.000			Eget utvalg
5.9	Vegetasjonskartlegging av viktige beiteområder og vurdering av beitekapasitet og tilgjengelighet	2019	300.000	Beitebrukere Grunneier Meråker kommune	NIBIO	Meråker kommune, med bistand fra beitebrukerne
5.10	Forholdet til friluftsliv og fritidsbebyggelse	2019		Alle brukere av utmarken		Grunneier, Rettighetshavere og Hytteieierforeninger.
5.11	Digitale beitelagskart	2019		Beitelag, beitebrukere		Beitebrukerne og Meråker kommune

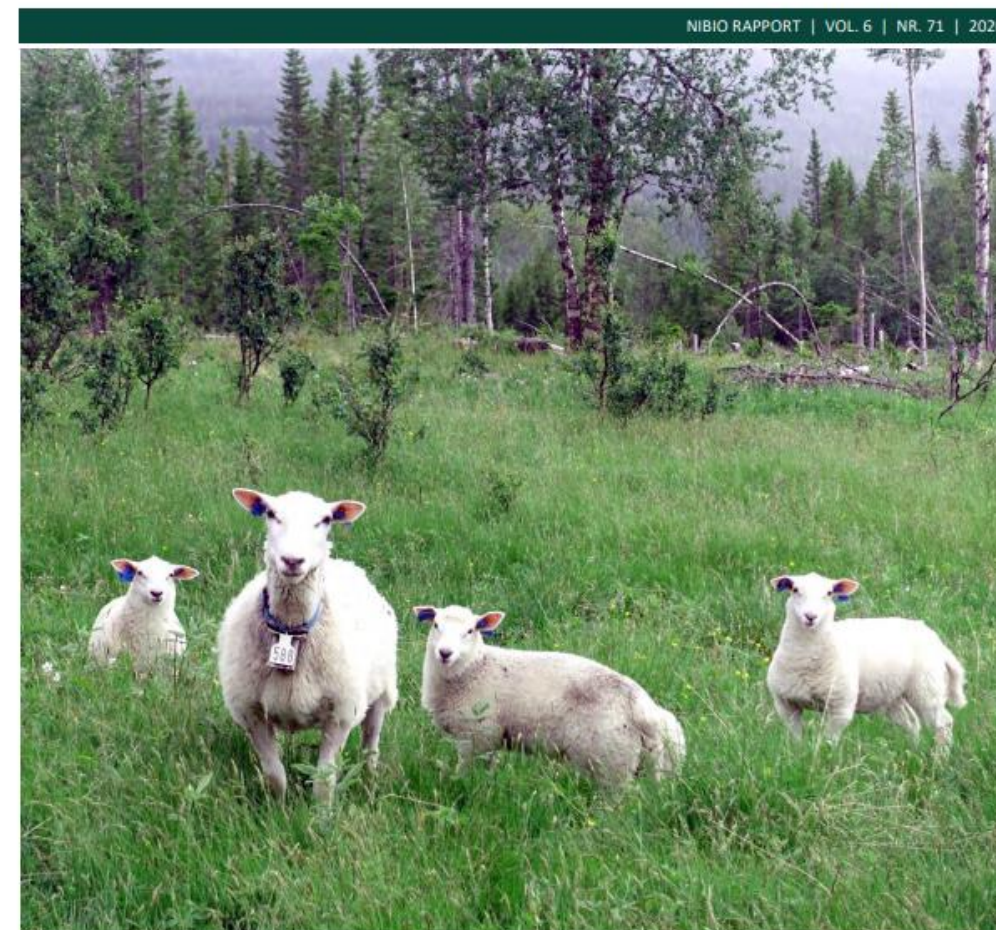

Det enkelte tiltak

Vegetasjon og beite i to utmarksområder i Meråker kommune

Feren og Torsbjørka

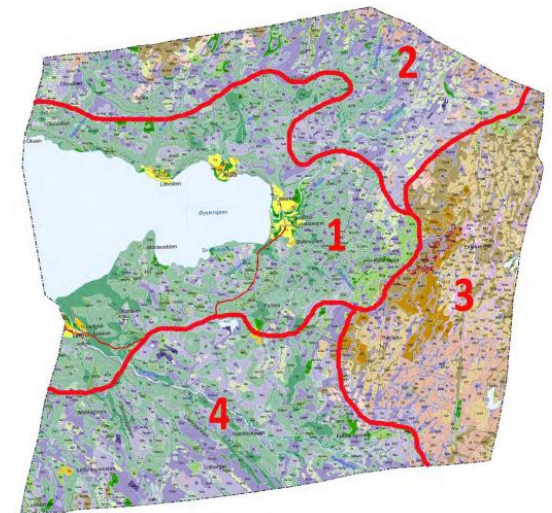
Tiltak og tittel	5.9 Vegetasjonskartlegging av viktige beiteområder og vurdering av beitekapasitet og tilgjengelighet.
Formål	Vegetasjonskartlegging skal skaffe informasjon for bedre forvaltning og bruk av naturgrunnlaget.
Bakgrunn	Ut fra botanisk informasjon, vil en få informasjon om beiteverdier for bufe og rein. En vil få en vurdering av beitekapasitet og vil kunne planlegge beitebruk og vurdere tiltak for skjøtsel av kulturlandskap. Dokumentasjon på beiteverdien i utmarka.
Innhold	Velge ut noen områder på til sammen 100 km ² (maks to områder da krav til minsteareal er 50 km ²). NIBIO vil kartlegge og ut fra informasjonen vegetasjonskartet gir trekke ut opplysninger og gi et brukertilpasset produkt.
Ansvarlig	Meråker kommune, med innspill fra beitebrukerne.
Kostnad	Kr 300.000 for vegetasjonskartlegging av 100 km ²
Gjennomføring	Sommeren 2019

Videre arbeid med beiteplanen

- I enda større grad sette fokus på utmarksbeite i plansammenheng
  - Beitebruk og arealplaner
    - Inngjerding av fritidsboliger
    - Sperregjerder
    - Fortetting av eksisterende hyttefelt.
    - Konsekvensutredning - planprosess
    - Beitenæringen som viktig bidragsyter i planarbeid
  - Vegetasjonskartlegging
    - Erstatning for tapt beiterett
    - Tenke jordvern i utmarka
- Bruk av plott fra radiobjeller - beitelagskart

Figur 14. Vegetasjonskart over Feren med områdeinndeling. Lauvskog er vist i gulgrønt, furuskog i brungrønt, heivegetasjon i fjellet i brunt, engvegetasjon i rødbrunt, myrer i blått og jordbruksareal i gult. Ur/blokkmark og bart fjell er i grått.

Beitebruk og arealplaner

- **Inngjerding av fritidsboliger**

- Forskjellige reguleringsplaner i Meråker

- Eks. Finskebukta hytteområde, «*På hver tomt tillates et inntun på maks 500 m² rundt bebyggelsen inngjerdet. Gjerder skal holdes i en slik stand at dyr ikke setter seg fast*».
    - Eks. Fagerlia, felt 4.4.og 4.5, «*Gjerder Det er ikke tillatt å gjerde inn hele tomter, men det tillates oppsatt gjerde mot husdyr rundt et område på inntil 50 m² ved inngangs partiet eller uteplassen*».
    - Eks Fagerlia, felt 9 «*Inngjerding av fritidseiendommer tillates innenfor rammer som privatrettslige rettigheter og lovgivning setter*».
    - Gjerdeveileder:

GJERDEVEILEDER

Beitebruk og arealplaner

- Sperregjerder: Sperregjerde er aktuelt i områder hvor det konflikter med beitedyr kan oppstå (hytte, boligfelt m.fl.), områder hvor det i liten grad er tjenlige som beite.
- Fortetting av eksisterende hyttefelt: *Det mest skadelege for fleirbruk av utmarksområda i kommunen er utprega spreidd utbygging i LNF-områda. Spreidd utbygging set også større krav til vegar, vatn, avløp osv. Så langt som råd må det satsast på å fortette eldre hytteområde som alt er vanskeleg å bruke som beiteområde slik at ikkje nye område blir bandlagde. Det er viktig at skiljekvever, drifte- og trekkvegar og andre installasjonar som vedkjem beitebruken blir teke med i areal- og reguleringsplanane og kartfesta med eige symbol (beitebruksplan Hol).*
- Konsekvensutredning – planprosess: Viktig at det ved utbygginger blir hentet inn og systematisert opplysninger om andre bruksområder. Viktig at det fra kommunes side kreves konsekvensutredning, selv om det ikke kommer inn under krav av PBL.
- Høringsinstans: Viktig at næringen er på banen i arealplansaker.

Vegetasjonskartlegging

- Målsetting med vegetasjonskartlegging er å skaffe informasjon for bedre forvaltning og bruk av naturgrunnlaget. Vegetasjonskartet er i dag den karttypen som gir mest allsidig naturinformasjon (Rekdal og Larsson 05).
- God faktaregistrering for arealplanlegging. Vegetasjonskartlegging gir kunnskap.
- I Meråker er 100 km² kartlagt.
- Tenke jordvern i utmarka: Handlingsplan for landbruket i Trøndelag 2022-2025:
Arealressurser: Vi disponerer arealene slik at landbruksproduksjonen i fylket øker, Jordbruk: Vi har et bærekraftig jordbruk som utnytter ressursene til verdiskapning i hele fylket.
- Hensynssoner, PBL § 11-8 tredje ledd bokstav c): *Sone med særlig hensyn til landbruk, reindrift, friluftsliv, grønnstruktur, landskap eller bevaring av naturmiljø, med angivelse av særlig interesse.* Kan innarbeide hensynsone for å ivareta viktige beiteressurser, eks Rennebu.
- Erstatning for tapt beiterett: Når en først har fått hytter og friluftsliv i ulike varianter inn i beiteområdet, oppstår ofte praktiske problemer og konflikter som forringer beiteretten. Erstatninger for tapt beiterett må ta utgangspunkt i arealets beitekvalitet og bruksverdi.

Bruk av plott fra radiobjeller - beitelagskart

Det har vært to sesonger med 100% dekning på radiobjellene (TELESPOR). Til sammen var det registrert nærmere 2000 bjeller.

Nye bruksområder, for data fra radiobjellene.
Hvilke områder brukes til beite.

Sauen er ikke revir-hevdende.

Det betyr at nye besetninger påvirker beitebruken til de eksisterende flokkene, som vil trekke ut av «sitt faste område».

